

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Het lied van de vreemdeling:

V. Zijn getuigen

"Ook zal ik voor koningen spreken van Uw getuigenissen, en mij niet schamen"

Psalm 119:46

De vreemdeling - de zanger van Psalm 119 - blijft niet in zijn woning, hij kruipt niet weg. Hij gaat naar buiten. In zijn lied zegt hij dat hij zal spreken.

De wedergeborene bidt en zingt dus niet alleen, hij spreekt ook. Hij verlaat zijn bidvertrek, de beslotenheid van zijn huis om te spreken daarbuiten.

Nu is het waar dat er onderscheid is tussen zeggen en doen. Er zijn veel goede voornemens die nooit volbracht worden. We zeggen weleens dat de weg naar de hel daarmee geplaveid is. Bij de dichter is dat anders.

Waar spreekt hij van? Van Gods getuigenissen. Dus van dat wat God gesproken en betuigd heeft. Dat is: geen andere goden voor Mijn aanzicht hebben, geen eigenwillige godsdienst bedrijven, Zijn Naam niet anders dan met eerbied gebruiken, de rustdag houden, alle gezag eerbiedigen, geen doodslag, geen wrok, geen haat, binnen en buiten het huwelijk rein leven, niet stelen, niet liegen, niet zondig begeren.

Hier is weer Gods profeet, die Gods Naam belijdt op alle terreinen van het leven. Zo lief heeft hij de Heere, en daarom zo lief heeft hij Gods geboden. Zijn leven is geworden een sprekend, een getuigend leven. Uit zijn mond klinkt het profetisch getuigenis: also heeft de Heere geboden, also staat er geschreven.

Nu ja, zegt u, tegenover een straatveger misschien, een die ver onder je staat.

Neen, neen, de dichter spreekt zelfs van koningen. Dat zijn zij die niet onder ons staan maar boven ons. Zij die niet aan ons onderworpen zijn maar wij aan hen. Die ons om zo te zeggen kunnen maken of breken.

U ziet hem staan voor de vorsten van het land, en u hoort hem spreken: Majesteit, de Heere onze God heeft ons geboden.... Wie Zijn geboden houdt, vindt daarin grote loon, maar de overtreders ervan zullen Gods geduchte wraak ervaren.

Is hier een soort supermacht? O neen - een mens als wij. Hij zegt: ik zal mij niet schamen. Dat betekent: hij zou zich kunnen schamen. Waarom schaamt hij zich dan niet? Wel - hij getuigt in de kracht Gods. Van zichzelf zwak van moed en klein van kracht. Vol mensenvrees. Doch al zijn moed en kracht en sterkte ontvangt hij van zijn God. Zo valt valse schaamte; zo verdwijnt mensenvrees. Wilt u het geheim helemaal weten? Wel - omdat hij zijn God meer liefheeft dan.... zichzelf. Hier is de vrucht van herstellende genade in het leven van een menskind dat door de val in Adam zichzelf zo mateloos liefheeft.

Zijn ook wij als de zanger van Psalm 119 sprekende, getuigende mensen geworden? Er is wat te spreken en te getuigen!

O neen - ik bedoel niet vanuit de hoogte. Dat leert Gods Geest wel af. Ik word de wetsovertreder. Ik word de voornaamste der zondaren. Ik heb al Gods geboden zwaar en menigmaal overtreden. Zo kan ik op de ander niet meer neerzien. Zo ga ik er vlak naast staan.

Zou ik kunnen zwijgen van die grote Wetsvolbrenger Jezus Christus? Van Hem Die alle gehoorzaamheid voor mij heeft volbracht? Zodat God mij aanziet alsof ik zelf Zijn heilige wet heb gehouden. Zou ik kunnen zwijgen van Hem Die vanwege Zijn onuitsprekelijke liefde de straf op de overtredingen van de wet heeft overgenomen? Van Hem Die het rechtvaardig oordeel op Zich heeft genomen om mij ervan te bevrijden? Van dat wonder, van dat eeuwige wonder kan ik niet zwijgen. Mij de grootste der zondaren is barmhartigheid geschied! Hoort toe wat God mij deed ondervinden, wat Hij gedaan heeft aan mijn ziel!

Spreken van die grote liefde, spreken van die Middelaar, die Borg en Zaligmaker. 't Kan niet anders. Eerder zullen de stenen spreken dan dat Gods kinderen, de begunadigden, zouden zwijgen. Ik herhaal: er is wat te spreken en te getuigen!

We keren terug tot de tekst. Die spreekt van Gods getuigenissen. Maar dan zeg ik weer: er is wat te spreken en te getuigen! In de gezinnen, in de kerk en daarbuiten. Wat worden Gods geboden met voeten getreden!

Vaders, moeders, opa's en oma's spreekt u? Ja maar - ik wil geen konflikt, geen ruzie. Straks komen mijn kinderen en kleinkinderen niet meer. Hebt u uzelf meer lief dan de Heere? Dat zou geen best teken zijn.

Ambtsdragers spreekt u? Dat samenwonen, die nijd, die twist, het niet-heiligen van de rustdag, het zich-onttrekken aan het ambtelijk opzicht, het goed-praten van allerlei zonden. U durft niet? Hebt u uzelf liever dan de Heere?

Rondom ons, op ons werk, op school, in heel ons vaderland. Wat een overtredingen van Gods heilige wet! Welk een wonder dat God nog niet ten gerichte is gekomen!

Spreken we, getuigen we? U zegt: 't heeft toch geen zin. Echter - wie

vreemdeling is geworden die begint te leven naar Gods getuigenissen en begint te spreken van die getuigenissen.
Zelfs voor koningen!

Ds. v. Z.

Van de administratie

Hartelijk dank voor de ontvangen giften tot een bedrag van f 39,-, en de opgaven van 3 nieuwe abonnees. We hopen elkaar D.V. a.s. zaterdag weer te ontmoeten in Kampen. De Heere geve jong en oud lust en begeerte om te komen luisteren naar Zijn Woord, opdat het nog tot zegen mag zijn voor velen. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

1. **Giften.** We ontvingen bij een bezoek twee giften van f 50,-, bestemd voor de Ontmoetingsdag te Kampen en voor de school te Dundas en Hamilton.

Later bracht iemand nog een gift van f 100,- voor de ontmoetingsdag.

Dit meeleven van mensen die niet in de gelegenheid zijn om naar Kampen te gaan doet ons zeer goed. Hartelijk dank.

2. **Jeugdappèl.** Op verzoek van de voorzitter van de L.C.J. delen we mede,

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

dat er D.V. op 19 oktober a.s. een jeugdappèl zal worden gehouden te De Bilt.

B.

Ontmoetingsdag te Kampen

Dit is de laatste opwekking tot bijwoning van de ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand, die D.V. zal worden gehouden op *zaterdag 31 augustus* a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente aan de 2e Ebbingestraat te Kampen.

De *morgensamenkomst* zal aanvangen om 10.30 uur en worden geopend door ds. G. Blom. Daarna zal ds. H.C. van der Ent spreken over DE KERK ZONDER MUUR. Deze zal ook de morgensamenkomst sluiten om ongeveer 12.00 uur. Daarna zal er pauze zijn voor de lunch, het ontmoeten van elkaar enz.

De *middagsamenkomst* begint om 14.00 uur. Ds. W. van Sorge zal deze openen.

Daarna zal ds. A. van de Weerd spreken. Ds. M. Vlietstra zal deze samenkomst en daarmee ook de ontmoetingsdag sluiten. Dat zal zijn omstreeks 16.00 uur.

Uiteraard zal er in beide samenkomsten worden gecollecteerd ten bate van de arbeid van de stichting Bewaar het Pand, waarvan het blad en de ontmoetingsdagen uitgaan. Door de hartelijke, ook financiële medewerking van onze achterban hebben we samen deze arbeid zonder grote zorgen in geldelijk opzicht mogen voortzetten.

Er is een boekentafel, oppas voor kleine kinderen, koffie en frisdrank, voldoende ruimte enz. Er zijn ook cassettebandjes te koop ten bate van de scholen te Dundas, uitgaande van onze kerken te Dundas en Hamilton, en te Jordan Station, uitgaande van de Geref. Gemeente te St. Catharines. De prijs is f 20,-. Deze scholen krijgen geen overheids-subsidie. Het instandhouden vraagt grote offers van de ouders en het is gelukkig dat vele andere ook een steentje bijdragen.

Komt allen! De Heere moge het welmaken. B.

Nederlandse Geloofsbelijdenis

27.

Geleden naar de Schriften

De eerste zin van artikel 21 heeft ons de laatste keer al overvloedig stof gegeven. Christus Jezus is de eeuwige Hogepriester naar de ordening van Melchizedek. Hij heeft Zichzelf opgeofferd om de toorn van God te stillen in plaats van de Zijnen, die in zichzelf niets anders zijn dan arme zondaren.

We behoeven niet te vragen waarom het nú gaat. De eerste woorden wijzen er al op: "want er is geschreven....". Hier gaat de Heilige Schrift open. Enkele plaatsen uit Gods Woord worden gegeven, waarin Hij zó geopenbaard wordt: de Hogepriester, Die het plaatsvervangend offer gebracht heeft.

Niemand moet denken, dat het in dit artikel om een volledige opsomming gaat. Als Calvijn over dit onderwerp schrijft in de Institutie - boek II, hoofdstuk XVI, 5 - dan merkt hij op: "Ik zal niet alles nagaan, want het zou een eindeloze opsomming worden....". Het is ook niet zo moeilijk andere teksten over de "plaatsvervangende" te noemen, dan hier vermeld. Ik denk alleen al aan het woord uit Christus' eigen mond, Mattheus 20:28 - ook

Marcus 10:45 -: "Gelijk de Zoon des mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen. Rantsoen is daar: losgeld, losprijs. Het gaat om de betaling naar recht voor hen, die de dood hebben verdiend door hun misdaden. God eist het. Christus betaalt in hun plaats. Hij geeft Zijn eigen leven, Zijn eigen ziel, om hen te verlossen naar recht.

Het gaat er echter om onze belijdenis niet om, dat er zoveel mogelijk bewijspplaatsen gegeven zouden worden, zoals we die bijv. in een dogmatisch leerboek krijgen. Het gaat om een duidelijk getuigenis naar binnen en naar buiten, dat Christus alzó moest lijden en sterven, alzó geleden heeft en gestorven is!

Van hoe groot belang is het voor het levend geloof, dat Hij Zichzelf gegeven heeft tot in het bittere lijden, tot in de bittere dood aan het kruishout in de plaats van de Zijnen. Dan kan het niet over een zaak gaan, die door mensen is uitgedacht. Het moet vaststaan op grond van het eigen Woord van God. En dat doet het. Artikel 21 laat zien: het

is geprofeteerd in het Oude Testament, het komt uit in de geschiedenis van Christus' lijden, het is gepredikt door de apostelen.

Zo is het tot troost van het levend geloof. Ook tot verdediging van de leer, die naar de Godzaligheid is. Het plaatsvervangend offer werd in de tijd van onze belijdenis al bestreden. Het gebeurt vandaag van meer dan één zijde. Soms met heel mooie woorden. De Kerk des Heeren mag het nochtans weten: het is geen vergissing, geen verbeelding. Het is naar de Schriften!

Jesaja 53

Jesaja 53 wordt hier eerst genoemd: "Want er is geschreven, Jesaja 53:5, 7 en 12, dat de straf, die ons de vrede aanbrengt op de Zone Gods was, en dat door Zijn striemen ons genezing is geworden; Hij ter slachting geleid is als een lam; met de misdadigers is gerekend".

Vaak wordt dit hoofdstuk aangehaald in het Nieuwe Testament. De Moorman van Candace las het op zijn wagen, toen hij terugkeerde uit Jeruzalem. Filippus predikte hem vanuit deze Schrift Christus. Voor hem was het geen vraag, van Wie de Profeet dit gezegd had. Hij boodschapte Christus als Die Zichzelf heeft overgegeven als het offer tot verzoening van de schuld. Daardoor alleen kon de Moorman delen in de vergeving der zonden en zijn weg met blijdschap reizen. De Heilige Geest had de prediking van Filippus gezegend en het geloof in zijn hart gewerkt, dat door de grote Schuld drager vrede met God ontvangt.

Men heeft het geprobeerd om uit Jesaja 53 de gedachte weg te halen van het plaatsvervangend lijden. Het zou alleen een ontroerende lofzang geweest zijn op de solidariteit, die Christus betoond heeft. Het gaat om iemand, die het lijden van anderen voor zich aanvaardt daarin de gevolgen van hun overtredingen te dragen en daardoor genezing en vrede te geven.

Onze belijdenis keurt hen, die ook in de tijd van de opstelling niets wilden weten van Christus in Zijn plaatsbekledend offer, geen blik waard! Zonder meer wordt er immers al gesproken van de straf, die "op de Zone Gods was".

Hoe zou hier alleen van de solidariteit van Christus met Zijn volk gesproken kunnen worden? Al te duidelijk gaat het toch centraal om het dragen van de straf! Sommigen wijzen er op, dat het woord, dat in de Statenvertaling door

straf vertaald wordt, door "tuchtiging" vertaald kan worden. Dit zou dan niet overeenkomen met de gedachte van de vergelding, die God eist. Het is duidelijk dat men alles probeert te verklaren om aan het offer in plaats van verloren zondaren te ontkomen. Het verband spreekt die vertaling tegen als we tevoren lezen van "om onze overtredingen verwond" en om "onze ongerechtigheden verbrijzeld". We kunnen ook letten op vers 6b "doch de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aankomen" en vers 10 "als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien....".

Luther heeft het wel goed vertolkt als hij van het wonder schrijft, dat vanuit Jesaja 53 gekend mag worden "die de vrede hebben moest, heeft de straf; die de straf moest hebben, heeft de vrede". Het is de lijn van artikel 21. Gelukkig, die door een waar geloof van die gezegende ruil niet vreemd is!

Veroordeeld door Pontius Pilatus

Uit het Evangelie kennen wij de figuur van Pontius Pilatus. Zijn naam staat geschreven in de lijdensgeschiedenis. Elke week horen we van hem, als het geloof beleiden wordt met de woorden van de twaalf artikelen. Hij heeft als stadhouder de Heere Jezus Christus ter dood veroordeeld.

Christus is niet heimelijk vanuit een hinderlaag ter dood gebracht, ook niet bij een oproer onder het volk. Hij is door een rechterlijk vonnis aan de dood overgegeven. Ondertussen is Hij onschuldig veroordeeld. Meer dan éénmaal heeft Pilatus het moeten getuigen, dat hij geen schuld in deze Mens vond.

Opvallend is de aandacht van de twee belijdenisgeschriften uit de tijd van de reformatie voor het lijden onder Pontius Pilatus. In beide, zowel de Catechismus als de Nederlandse Geloofsbelijdenis, gaat het belijden dezelfde richting uit. Het wordt betrokken op het plaatsbekledend lijden van Christus. In artikel 21 vinden we dezelfde lijn als in de Institutie. Kort samengevat betekent het: Christus moest in Zijn verdeling de plaats innemen van een schuldige voor het gericht van God, dat zondaren hebben verdiend naar Gods heilig recht. Nochtans was Hij het onschuldige Godslam. Zo ziet het levend geloof Hem hier vanuit eigen veroordeling als Degene, in Wie de vrijspraak verworven is en vastligt "opdat Hij ons daarmede van het strenge oordeel Gods, dat over ons gaan

zou, bevrijdde".

We lezen het hier: "en als een kwaaddoener veroordeeld door Pontius Pilatus, hoewel hij Hem onschuldig verklaard had. Zo heeft hij dan wedergegeven, wat Hij niet geroofd had en heeft geleden, rechtvaardig voor de onrechtvaardigen".

Het is inmiddels treffend hoe hier twee teksten aangehaald worden nml. Psalm 69:5 en 1 Petrus 3:18. Psalm 69 is een Psalm, die in veel heenwijst naar Christus. De kanttekenaren van de Statenvertaling schrijven erbij "David, mitsgaders de Heere Christus, onder zijn voorbeeld, klaagt tot God om verlossing". Meerdere aanhalingen zijn er van deze Psalm in het Nieuwe Testament. Wat deze tekst zelf betreft: we moeten hier denken aan een onrechtmatige beschuldiging, "David wil zeggen, dat hij onschuldig zijnde nochtans als een schuldige wordt behandeld. Dit moet ook op Christus geduid worden, die niet Zijn eigene, maar onze zonden gedragen heeft". Zo spreekt ook deze Psalm van het plaatsvervangend lijden van Christus. In 1 Petrus 3:18 gaat het om het offer, dat Christus in Zijn lijden heeft gebracht. De gelovigen worden door de apostel Petrus in het lijden, dat zij om Gods wil moeten ondergaan, gewezen op het voorbeeld van de lijdende Christus. In Hem, in h6e Hij geleden heeft, ligt kracht en troost bij het onrecht, dat hen wordt aangedaan. Maar dan geeft de apostel een omschrijving van dat lijden, waarbij het offer dat Hij gebracht heeft, in het volle licht wordt geplaatst. Hij heeft geleden: rechtvaardig voor de onrechtvaardigen. Hij was een onschuldige, in alles beantwoordend aan Gods Wet en Hij heeft willen lijden en sterven ten gunste van onrechtvaardigen, die door eigen schuld de dood hebben verdiend. Hij heeft Zichzelf gegeven om te voldoen aan Gods eis tot hun verzoening en behoud.

Gevoelend de schrikkelijke straf....

Dit artikel gaat niet voorbij aan wat het lijden voor Christus betekent heeft. Het geeft niet een aantal bewijsplaatsen voor de voldoening door het lijden op een kille manier. We horen hier iets doorklinken, hoe het uitgekomen is in de lijdende Christus, dat de zonde zo ontzettend is: "En dat zowel in Zijn lichaam als in Zijn ziel gevoelende de schrikkelijke straf, die onze zonden verdiend hebben, zodat Zijn zweet werd gelijk druppels bloeds, op de aarde aflopende; Hij heeft geroepen:

“Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?” Mattheus 27:46, en heeft zulks alles geleden tot vergeving onzer zonden”.

Christus heeft de hele tijd van Zijn leven geleden onder de straf op de zonde, onder de toorn van God. Hij heeft geleden naar lichaam en ziel. Hier wordt de nadruk gelegd in deze eenvoudige en toch zo diepe, aangrijpende woorden op “de arbeid Zijner ziel”.

De toorn Gods is een verschrikkelijke werkelijkheid. We lezen ervan in de Psalmen hoe Gods kinderen die werkelijkheid hebben beleefd. Denk aan Psalm 6: “O Heere, straf mij niet in Uw toorn....”. Het blijft voor die God vrezen ook vandaag niet onbekend. Maar wie heeft de straf op de zonde, de

toorn van God zó doorvoeld als de Borg en Zaligmaker in Zijn lijden?

Twee momenten worden hier kort uitgewerkt. Zijn bange worsteling in Gethsemane en Zijn Godsverlatenheid op Golgotha. Een enkele zin kan soms meer zeggen dan een hele preek. Zo is het hier. Christus heeft de straf der zonde ondergaan. Het volle gewicht was op Hem. Zó alleen is Hij de betalende Borg geweest tot in de helse angsten. Zó alleen heeft Hij voldaan aan de gerechtigheid Gods. Zó alleen is er vergeving voor een zondaar, die de eeuwige dood heeft verdiend. Wat heeft het Hem gekost om verlorenen uit de klauwen van dood en hel los te kopen!

D. Slagboom.

Gereformeerde Spiritualiteit

4.

We luisteren weer naar prof. dr. Velema:

“We zeggen met nadruk dat die grond buiten ons ligt: in Christus, ons door de Schrift bekendgemaakt. Met die grond worden wij persoonlijk verbonden. De Geest brengt Christus in ons, zodat we niet vreemd en ver van Hem blijven. Hij komt in ons, zodat we Hem persoonlijk ervaren. Gods Geest en onze Geest smelten niet samen. Er vindt geen oplossing van de een in de ander plaats. Neen, het blijven er twee, en toch is er verbondenheid, samenhang, persoonlijke godsbeleving.

Gereformeerde spiritualiteit legt van de tweeheid in verbondenheid, van die eenheid tussen beide getuigenis af. Het leven door de Geest verandert heel ons bestaan. Alle horizontale relaties worden van dit leven met de drieënige God doortrokken.

Dat gebeuren, deze dynamiek als een beweging van de Geest is nu gereformeerde spiritualiteit in de praktijk. Gereformeerde spiritualiteit is per definitie praktisch. Ze wordt beleefd. Staan wij er machteloos bij? Zijn wij hulpeloos vanwege onze schuld? Ja, voorzover wij op onszelf zien en in de duisternis leven. Neen, als het Licht doorbreekt en Jezus ons leven binnenkomt. Dan beweegt Zijn Geest ons. Wij worden geactiveerd, terwijl de afhankelijkheid blijft. Wij worden blij, terwijl we weten dat de bron buiten ons ligt.

Wij hebben perspectief zelfs in de donkerste ervaringen, omdat we ver-

trouwen dat God Zijn werk afmaakt. Hij laat ons niet los, meer nog: Hij voltooit wat Hij is begonnen.

Gereformeerde spiritualiteit is een manier van leven waarin God centraal staat, zonder dat wij worden weggedrukt. Het is een manier van bezig zijn in hoogste activiteit en toewijding, terwijl we existentieel ervaren dat we het alles van Hem moeten ontvangen. We zijn geroepen die boodschap uit te dragen. Dat is de missionaire kant aan gereformeerde spiritualiteit!”

Hierna schrijft prof. Velema over: *het werk van de Geest: luisteren en verkondigen*.

“Wij willen” - aldus de schrijver - “nog op een punt wijzen, dat naar ons oordeel het hart van de gereformeerde spiritualiteit raakt. Dat is de verhouding van de Geest tot Christus. Het is opmerkelijk dat de Heere Jezus in de gesprekken vóór Zijn sterven met Zijn discipelen spreekt over hun situatie na Zijn hemelvaart. Dan komt de Geest als de andere Trooster. Deze vult de lege plaats in.

Jezus zegt dat de Geest niet uit Zichzelf zal spreken (Joh. 16:13). Dat is een zeer fundamenteel gegeven voor ons denken en spreken over de Geest. Het wil zeggen: Hij bedenkt niet Zelf iets nieuws. Hij gaat niet op eigen gezag te werk. Hij ontwerpt niet Zelf iets, dat Hij zal bekendmaken na het vertrek van Christus naar de hemel en na Zijn komst uit de hemel. Hij is niet uit op eigen eer noch op aandacht voor Zichzelf of Zijn woorden.

Met dit “niet uit Zichzelf spreken” wordt een streep gehaald door al dat denken over en getuigen omtrent de Geest, waardoor Hij als in een nieuwe fase, aan Christus voorbij, dingen spreekt en doet. Wie zo over de Geest, over Zijn woorden en werken spreekt, haalt door deze tekst een streep. Men bedenke echter dat de waarheid precies het tegenovergestelde is van deze handelwijze. Christus haalt met dit woord over de Geest een streep door onze opvattingen over nieuwe openbaringen in het tijdperk van de Geest, na Christus’ hemelvaart.

Behalve dit negatieve “niet uit Zichzelf” is er iets heel positiefs.

Christus brengt dat als volgt onder woorden: “Al wat Hij hoort, zal Hij spreken en de toekomst zal Hij u verkondigen”. Opvallend is hier het werkwoord horen. De Geest hoort voordat Hij spreekt. De inwendige Leermester (magister interior, Calvijn) is eerst Zelf Luisteraar, Hoorder”.

We hopen in een volgend artikel verder te gaan.

B.

Uit "Alles uit Hem"

van Ds. C.G. Vreugdenhil

In het 15e hoofdstuk van dit boek gaat het over de verzekering van *de verkiezing tot zaligheid*. We laten hier het eerste gedeelte van dit hoofdstuk volgen.

De plaats van de verkiezing in de orde des heils

In het eerste hoofdstuk hebben we de heilsorde vergeleken met een ketting, die bestaat uit verschillende schakels en waarin geen enkele schakel kan ontbreken. Volgens Rom. 8:29-30 zou de verkiezing het eerst aan de orde moeten komen. Daar ligt ook de oorsprong van alle heil, in de eeuwige vrederaad, toen God Zijn volk verkoren heeft in Christus. De verkiezing gaat dus aan de verwerving van de zaligheid vooraf. Maar in de orde des heils gaat het over de toepassing van de door Christus verworven heilsweldaden en daarom behoort de verkiezing “op zich” niet tot de heilsorde, want de verkiezing is niet door Christus verworven.

Als Middelaar komt Hij juist uit het welbehagen van de Vader voort. Bij het toepassen van de zaligheid begint God

juist bij de roeping. In Gen. 3 begint de Heere de gevallen mens te roepen en niet de verkiezing aan hem te verkondigen. Van God uit is de verkiezing het eerst. God is ons al een eeuwigheid voor in de tegenkeus, die Hij gemaakt heeft tegen de verkeerde keus van de mens in de zondeval, maar in deze hoofdstukken over de orde des heils gaan we met elkaar de weg na, die de Heere met een zondaar gaat, als Hij hem trekt uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Op die weg wordt de verkiezing niet het eerst gekend. Van ons uit bezien begint de Heere dus met de roeping en we worden pas verzekerd van onze verkiezing, als we *de vruchten van de verkiezing* met een heilige blijdschap en vermaak in onszelf mogen waarnemen. Daarom is het hier pas de plaats van de verzekering van de verkiezing. Zo lezen we het ook in de Dordtse Leerregels I, 12: "Van deze hun eeuwige en onveranderlijke verkiezing ter zaligheid worden de uitverkorenen te zijner tijd, hoewel bij onderscheiden trappen en met ongelijke mate, verzekerd".

Als we spreken over de verkiezing past ons een diepe eerbied en stil ontzag. Dit stuk van de verkiezing wordt wel het binnenste heilgdom van Gods openbaring genoemd. Licht er op het begin van de heilsweg nog heel wat in de schemer, zodat het bedekt en verborgen is onder veel strijd en schuchterheid, in de beleving van de verzekering van de verkiezing valt die duisternis toch weg en mag er met vrijmoedigheid gezongen worden: "Door U door U alleen om het eeuwig welbehagen". De uitverkiezing moet niet in de eerste plaats beredeneerd worden, maar bezongen door degenen, die er van verzekerd mogen zijn.

De verkiezing is een groot voorrecht

In het Oude Testament is Israël het verkoren volk. Denk maar aan Ps. 147: "Hij maakte Jacob Zijn woorden bekend, Israël Zijn inzettingen en Zijn rechten. Alzo heeft Hij geen volken gedaan" (vs. 19-20). Dat bracht ook hoge verplichtingen mee voor Israël, namelijk om als afgezonderd volk heilig voor de Heere te leven. Vanaf de Pinksterdag laat de Heere Zijn heil echter bekend maken aan alle volken tot aan de einden der aarde. Dat betekent een verbreding van de bedding van Gods verkiezend welbehagen.

Nu is uit alles wel duidelijk, dat we een onderscheid moeten maken tussen de "algemene" en de "bijzondere verkiezing". Israël was als volk verkoren,

maar dat betekende nog niet dat iedere Israëliet God kende tot zaligheid. We lezen immers in Rom. 9:6: "Want die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn". Er waren tweeërlei kinderen des verbonds. En dat geldt zeker ook voor de volkeren, die na Pinksteren onder de roepstem van het evangelie komen en door de doop in de christelijke gemeente worden ingelijfd.

Toch is het al een groot voorrecht om te mogen delen in die verkiezing in algemene zin, want dat betekent, dat we leven mogen onder de bediening van het genadeverbond, onder welmenende aanbieding van Gods heil. Onderschat dat toch nooit! Zo brengt de verkiezing even grote verantwoordelijkheid met zich mee.

Verkiezing en verantwoordelijkheid

Hoewel de uitverkorenen reeds van eeuwigheid af aan Christus gegeven zijn (Joh. 6:39), worden ze toch pas werkelijk zijn eigendom in de weg van Zijn lijden en sterven en het toepassende werk van de Heilige Geest. Zo mogen we dus zeggen dat er een weg is, waarin de verkiezing verworpen wordt. De Heere heeft niet alleen mensen uitverkoren, maar ook de middelen en wegen, die Hij gebruiken wil om ze tot de zaligheid te brengen. Enerzijds vloeien die middelen dus voort uit de verkiezing en anderzijds moeten ze ook medewerken om de verkiezing ten uitvoer te brengen. "Wij hebben het profetische Woord, dat zeer vast is, en gij doet wel dat ge daarop acht hebt".

Die weg tot de zaligheid wordt geopend in Christus, in de prediking, door Woord en Geest en in het gebed. Wij dragen dus een grote verantwoordelijkheid om de wegen, die de Heere wijst in Zijn Woord, te gaan. Wie delen wil in de verkiezing, hoeft echt niet lijdelijk met zijn armen over elkaar te zitten met de gedachte: "Als God me hebben wil, dan krijgt Hij me wel". Nee, we moeten vlijtig de middelen, die God gebruikt om Zijn verkiezing te realiseren, waarnemen. De verkiezing sluit onze verantwoordelijkheid dus niet uit, maar in. Alleen aan het gelovig gebruik maken van de middelen der verkiezing, verbindt God Zijn belofte om er ook werkelijk in te mogen delen.

Daarbij zijn die middelen der verkiezing geen voorwaarden, die wij van onze kant moeten volbrengen, maar het zijn ten diepste de vruchten van de verkiezing. Ze vloeien voort uit de verkiezing en ze leiden heen naar de

verzekering van de verkiezing. Zo wordt beleefd, dat alles enkel genade is. Zo liggen verkiezing en verantwoordelijkheid in elkaars verlengde. Je leest toch nergens in de Bijbel dat Ezau buiten Izaks tent gehouden werd. Nee, hij leefde met hetzelfde verbondsteken als Jakob. Wel lezen we dat hij heidense vrouwen nam en om een schotel linzenmoes zijn eerstgeboorterecht verkocht.

Hoewel de verwerping, als een bewijs van Gods rechtvaardigheid (NGB art. 16), geheel Gods vrije beslissing is, blijkt het dus toch niet buiten de persoonlijke schuld en zonde om te gaan. De verwerping wordt daar verworpen, waar mensen onbekeerlijk op de brede weg van het verderf blijven voortgaan en zo in hun eigen verwerping, waarmee ze God verworpen hebben, voortleven en daarin sterven. Daartegenover blijft ten volle staan, dat zalig worden in geen enkel opzicht afhankelijk is van ons initiatief. Het is geheel en al een zaak van Gods vrijmachtig welbehagen. En "welbehagen" wil zeggen: God was er niet toe verplicht. "Ja", zegt u, "dat is allemaal wel mooi gezegd, maar als je nu niet uitverkoren bent...."?

"En als je nu niet uitverkoren bent...."?

Hebt u deze vraag nooit horen stellen? Misschien leeft hij ook wel in uw eigen hart. En u meent nog recht van spreken te hebben ook. Want het staat er toch maar in de Dordtse Leerregels I, 11: "....alzo kan de verkiezing, door Hem gedaan, niet ontdaan of wedergedaan, noch veranderd, noch herroepen, noch afgebroken worden, noch de uitverkorenen verworpen, noch hun getal verminderd worden". Zeg nu zelf, wat heeft bidden om bekering dan nog voor zin? Er verandert toch niets door! Je hoort erbij, of je hoort er niet bij! Als je naam niet in het boek des levens staat, kun je je hele leven wel naar de kerk gaan, maar het verandert dan toch niets aan die situatie? Het is toch allemaal niet eerlijk van God om aan de een het geloof te geven en aan de ander niet! Zo hebben we toch geen gelijke kansen. Je zal maar tot de verworpenen behoren! Nee, dat is wel duidelijk, als je niet verkoren bent, dan ga je voor eeuwig verloren! En dat komt gewoon door Gods besluiten, daar kun je als mens niets meer aan veranderen....

Ds. Vreugdenhil schrijft dan verder over:

Geen donker noodlot, maar een machtig wonder,

Geen grillige willekeur, maar eeuwig

welbehagen, Geen blinde muur, maar een open poort,
Geen remonstrantse voorwaarde, maar genadige vrucht,
Geen angst voor de verwerping, maar een vlijtig waarnemen van de midde-len,
Is God niet wreed, omdat het getal van de verkorenen al vast ligt? en:
De Troost en zekerheid van de verkiezing. Hij eindigt als volgt:

Waar staan wij?

Wie door God is uitverkoren, raakt verlegen om Hem. Ook het gebed is opgenomen in de eeuwige raad van God en de verwerkelijking van de verkiezing. Wie nu in deze verlegenheid God is gaan aanroepen, die heeft niet te vrezen. Die mag niet geloven dat hij een verworpene is. Dat heeft hij wel verdiend en dat zal hij ook eerlijk tegen God zeggen. Maar verloren hoeft hij niet te gaan.

Verkoren in Christus, dat is het diepste

geheim van de verkiezing Gods. Hoe dringend is het dan nodig, dat wij tot Hem komen. Het is binnen of buiten! Maar buitenstaanders kunnen nog binnenkomen. Het getal van de verkorenen ligt bij God wel vast, maar het is nog niet vol. En God gebiedt nergens in Zijn Woord om te geloven dat er voor u geen doen meer aan is. Wel komt Hij tot ons met Zijn evangelie en Hij roept het ons toe: "Wendt u naar mij toe en wordt behouden, alle gij einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer" (Jes. 45:22). Christus is de deur. En wie door Hem binnengaat, komt in de schaa pstal. En binnen is binnen! Voor eeuwig!

Het bovenstaande is overgenomen uit het boek over de orde des heils, geschreven door Ds. C.G. Vreugdenhil. Het boek is getiteld *Alles uit Hem* en is uitgegeven door J.J. Groen en Zoon te Leiden.

B.

Nogmaals: prof. G. Wisse

In het vorige nummer stond een artikelje over prof. Wisse.

We hoeven daar niets aan toe te voegen, maar willen de medewerking van onze lezers inroepen om voorzover hun dat mogelijk is gegevens te verstrekken die van belang zijn voor het completeren van de bibliografie, waarvan in het vorige bericht sprake is.

Op onze lezers in de Verenigde Staten en Canada wil ik ook een beroep doen. Van verschillende predikanten uit de Chr. Geref. en andere kerken zijn preken of andere werken vertaald in het engels. Het is aannemelijk, dat dit ook op werken van Wisse van toepassing is. Wellicht zijn lezers van Bewaar het Pand in het verre westen in het bezit van vertalingen. Laten zij drs. Noordlandt hierover inlichten. Men kan ook schrijven aan ds. H. van der Ham, De Schering 10, 3214 AE Zuidland, tel. 01881 - 1169. Deze heeft verzameld wat in Bewaar het Pand over Wisse en zijn werk is geschreven.

Het is de bedoeling dat de bibliografie in druk verschijnt. Daarin worden uiteraard geen werken of gedeelten van werken van prof. Wisse of beoordelingen daarvan opgenomen. Dat is het werk van iemand die daaraan een studie wil wijden. Daarvoor is een bibliografie natuurlijk van groot belang als voorbereidende arbeid. Mogelijk dat een geestverwant van Wisse hier-

door als genodigd wordt om zijn gaven en tijd daaraan te besteden.

Voor de medewerking van onze lezers willen we bij voorbaat vriendelijk bedanken.

B.

Rijnsburg

De bevestiging en de intrede van ds. T.M. Hofman te Rijnsburg zullen D.V. in één dienst plaatsvinden op donderdag 5 september a.s. in het eigen kerkgebouw. De dienst zal aanvangen om 19.30 uur. In de bevestigingsdienst zal voorgaan ds. W. van Sorge.

C.L.K. boekenbeurs

Op D.V. zaterdag 14 september a.s. wordt in de Veluwehal in Barneveld de publieksdag gehouden van de CLK-Boekenbeurs. Deze grootste landelijke presentatie voor het christelijke boek in het Nederlandse taalgebied wordt dit jaar voor de 14de keer georganiseerd door het Christelijk Lektuurkontakt.

Onder de 70 standhouders bevinden zich tientallen uitgevers die ieder voor zich op professionele wijze hun nieuwe en bestaande boeken zullen presenteren. Andere standhouders presenteren branche-verwante artikelen, zoals geluidsdragers, computer-

programma's, wenskaarten en dergelijke.

De boekenbeurs is geopend van 10.00 - 17.00 uur. De toegang is gratis.

Voor de allerjongste kinderen is er een crèche en iets oudere kinderen kunnen zich vermaken in de kinderboekenleeszaal.

De Veluwehal is gemakkelijk bereikbaar: slechts vijf minuten lopen van het NS-station Barneveld-Centrum en rondom de hal is er voldoende parkeergelegenheid voor wie met de auto komt.

Themadag Nadere Reformatie 1991

De toekomstverwachting van de Nadere Reformatie

De Stichting Studie der Nadere Reformatie (SSNR) houdt D.V. op zaterdagmorgen 28 september a.s. in Scho-lengemeenschap "De Driestar", Ronsseweg 557 te Gouda haar jaarlijkse themadag.

Met het thema "De toekomstverwachting van de Nadere Reformatie" sluit de SSNR aan bij een uiterst actuele probleemstelling. Sprekers zijn respectievelijk drs. C.J. Meeuse, predikant der Ger. Gem. te Rotterdam en drs. M. van Campen, predikant der Ned. Herv. Gemeente te Woerden. Zij zullen achtereenvolgens refereren over "Het rampjaar 1672 en de toekomstverwachting van de Nadere Reformatie" en "Onderscheid en overeenkomst bij Voetianen en Coccejansen".

De themadag Nadere Reformatie duurt van 9.30 tot 13.00 uur. De toegang is vrij, parkeergelegenheid is aanwezig, het NS-Station is op loopafstand bereikbaar.

Voor de jeugd

Nehemia 125

"Ook was er één van de kinderen van Jojada, de zoon van Eljasib, de Hogepriester, schoonzoon geworden van Sanballat, de Horoniet; daarom jaagde ik hem van mij weg"

Neh. 13:28

Daar was in de dagen van Nehemia veel te doen onder het volk. Dat heeft de geschiedenis, voor zover wij die overdacht hebben, wel geleerd. Het waren vooral de vrouwen die er een rol

in speelden. Vrouwen kunnen heel lief zijn. Wie een goede vrouw gevonden heeft, heeft een goede zaak gevonden. Zo staat het ook in de bijbel. Vrouwen kunnen als een middel in Gods hand, mannen voor veel kwaad bewaren. Het wordt nogal eens gezegd van een man, als het met hem geheel verkeerd gegaan is: Had hij nu maar een goede vrouw gehad, dan had het zo ver niet gekomen. De vrouw is wel eens vergeleken bij het roer van een schip. Het kleine roer weet het schip te wenden, waarheen de begeerte van de stuurman het wil hebben. Het is in verband met de vrouwen natuurlijk maar een beeld. Doch het is wel een sprekend beeld. Dus, om te beginnen, van de vrouwen niet al te veel kwaad zeggen en nog minder denken. Want er zijn inderdaad goede, Godvrezende vrouwen. Lieve vrouwen, van wie de namen met eerbied in de bijbel staan opgetekend. In Spreuken 31:10-31 wordt met veel lof over de deugdzame huisvrouw gesproken. Ik kan dat hier niet gaan verhalen, want dan gaan we afdwalen. En dat wil ik niet. Het is echter wel de moeite waard om genoemd hoofdstuk eens na te lezen. Vroeger merkte prof. V.d. Schuit wel een op, in onze studententijd: "Vrienden, kijk uit wat voor een vrouw je neemt, want het is een engel of een duivel".

Dat is wel heel zwart-wit gezegd. Toch geloof ik dat dit professorale woord nog waard is, om door onze jonge vrienden in acht genomen te worden.

Zijn er dus goede vrouwen, vrouwen kunnen ook heel gevaarlijk zijn. De bijbel laat ons daaromtrent niet in het onzekere. Adam werd door Eva verleid. Je kent de geschiedenis. Salomo, we hebben het de vorige keer over hem gehad, is door zijn vrouwen verleid geworden. Hij kwam door al die heidense vrouwen, mooie vrouwen, die hij lief had, tot hele lelijke dingen. Hij werd er door tot afgoderij verleid. En dat is op zichzelf al niet alleen een grote zonde, doch nog des te meer, daar afgodendienst in de bijbel staat opgetekend als geestelijke hoerij.

Omtrent het hebben van vreemde vrouwen is Nehemia kras opgetreden. En nu staat er in vers 28: "Ook was er één van de kinderen van Jojada, de zoon van Eljasib de Hogepriester....". Dat woordje "ook" is veelzeggend. Want het kwam onder het gewone volk veel voor. Doch daar bleef het niet bij. Het kwam ook voor in de priesterstand. En dan nog wel op een heel ergerlijke wijze. Dit leert ons, om te beginnen, dat

zelfs iemand die in de dienst van God staat, nergens te goed voor is. Hij is een mens van gelijke beweging gelijk alle anderen.

Om het heel duidelijk te zeggen: Wat een gemeentelid kan overkomen, daar is een voorganger bij voorbaat niet van uitgesloten. Hij dient wel dubbel op te letten, omdat er op voorgangers nog meer gelet wordt, dan op gewone mensen, opdat de naam van God, in Wiens dienst zij zich bevinden, om hunnentwil niet gelasterd worde.

Er wordt in vers 28 over Eljasib de Hogepriester gesproken. We komen die naam ook tegen in Neh. 3:10. Daar wordt hij genoemd onder de bouwers van de muur. Die Eljasib is dus een man van eer en aanzien geweest, die ook wist zijn handen uit de mouwen te steken. Dat kan van alle voorgangers niet gezegd worden. Doch ter zake, omtrent Eljasib staat het met eer vermeld. Nu zijn er schriftverklaarders die menen, dat de hier genoemde Eljasib in die tijd overleden was. Dat is natuurlijk heel goed mogelijk. Want Nehemia heeft 12 jaren lang zijn reformatorische arbeid verricht. En in 12 jaren kan er veel gebeuren. Hogepriesters zijn tenslotte ook sterfelijk.

Aangenomen dat hij er niet meer geweest is, dan neemt men aan dat zijn zoon Jojada zijn plaats heeft ingenomen, en dus de Hogepriester was. Hoe ook, een zoon van deze Jojada was getrouwd met een dochter van Sanballat, de Horoniet. En wie dat geweest is, daar is in het verleden al het een en ander over gezegd. Hij was één van de grootste vijanden van Nehemia en van de wederopbouw van Jeruzalems muren. Hij was dus een vijand van God en Zijn volk. Hij moet in die tijd, volgens ongewijde schrijvers, Stadhouder geweest zijn van Samaria, de hoofdstad van het 10 stammenrijk. Het kan raar lopen in het leven. Zo is het nu. Zo was het toen ook. Een kleinzoon van Eljasib, een zoon van Jojada, de opvolger van Eljasib, getrouwd met de dochter van zo'n vijand. Erger is haast niet mogelijk. Het is ook lijnrecht in strijd met het woord van God, daar het priesters verboden was om met iemand te trouwen die niet tot het eigen volk behoorde. Lev. 21:6-16 zegt dat duidelijk. Hij had door zijn handelwijze het priesterschap ontheiligd, niet alleen vanwege het feit dat zij een vreemde vrouw was, doch nog te meer, omdat zij van zulk een bedenkelijke afkomst was.

Ontzag Nehemia het volk niet, deze

priester heeft hij ook niet ontzien. Er werd, zo zou je het ook kunnen zeggen, niet alleen over tucht gesproken, doch er werd ook tucht geoefend. Deze zoon van Jojada schijnt ook nog geprotesteerd te hebben. Want tucht begint met vermanen. Hij had die vrouw zonder meer moeten verlaten. En daar hij dit niet schijnt gewild te hebben "jaagde ik hem van mij weg". Zo staat het er heel eenvoudig. Hij werd weggejaagd: "Vooruit, weg jij!"

Hij werd dus uit zijn ambt ontzet. Hij werd in de ban gedaan.

Dat is natuurlijk geen kleine zaak. Niet alleen als dit gewone leden geldt, doch het spreekt nog meer wanneer het de "eersten van het volk" geldt. Want daar moet deze schoonzoon van Sanballat toch onder gerekend worden.

Flavius Josefus, een bekende joodse geschiedschrijver, weet te vertellen dat deze kleinzoon van Eljasib, Manasse heette. Na de ontzetting uit zijn ambt is hij, aldus Flavius Josefus, naar zijn schoonvader Sanballat gegaan, die voor hem een tempel heeft gebouwd op de berg Gerizim. Daar heeft hij zijn priesterambt onwettig en in strijd met Gods geboden voortgezet. Hij moet veel volgelingen hebben gehad. De Samaritaanse vrouw is er één van geweest. We komen haar tegen in Joh. 4, in gesprek met de Heere Jezus. Daar komt de vraag aan de orde waar men nu eigenlijk God moet aanbidden: Te Jeruzalem, zoals dit voorgeschreven was in het O.T.; of op de berg Gerizim, zoals de Samaritanen het hun volgelingen wilden doen geloven.

Wat het priesterschap van deze Manasse betreft, kunnen we het verhaal laten voor wat het is. Onmogelijk is het niet. Het kwaad is niet gemakkelijk uit te roeien. Ongelijk wordt moeilijk erkend. Zeker als het kerkelijke personen betreft.

Want het komt ook nu nog voor, niet zelden zelfs, dat men om één of ander wangedrag uit het ambt wordt ontzet. Doch dan gaat men er een tempel naast bouwen. Met andere woorden, men sticht weer een nieuwe kerk, en presenteert zichzelf als de "ware". En er zijn altijd weer mensen, die er vlot achteraan gaan, en er veel geld voor geven. Het worden nog bloeiende zaken. Je zoudt ze "Samaritanen nieuwe stijl" kunnen noemen.

Door het weggagen van deze kleinzoon van Eljasib, die dus ook de schoonzoon van Sanballat de Horoniet is geweest, werd de priesterstand wel gezuiverd. Gods dienst is een heilige dienst. En

degenen die daar in werkzaam zijn moeten een schriftuurlijk, Gode welbehagelijk leven leiden.

Bij alles wat in het N.T. veranderd is, is dit principe toch gebleven. De voorschriften van het N.T. door Paulus beschreven, omtrent het gedrag van de ambtsdragers, liegen er niet om.

Ik zou dit artikel willen beëindigen met hetgeen Jezus tegen die Samaritaanse vrouw heeft gezegd.

Want op het terrein van het huwelijksleven had zij ook geen blank register. Gelukkig ging de deur van het koninkrijk Gods voor haar niet op het nachtslot. De Heere Jezus zeide tegen haar: "Vrouw, geloof Mij, de ure komt, wanneer gijlieden noch op dezen berg, noch te Jeruzalem de Vader zult aanbidden. Gijlieden aanbidt wat gij niet weet; wij aanbidden wat wij weten;

want de zaligheid is uit de Joden; maar de ure komt en is nu, wanneer de ware aanbidders de Vader aanbidden zullen in geest en waarheid; want de Vader zoekt ook dezulken, die Hem also aanbidden, God is een Geest en die Hem aanbidden moeten Hem aanbidden in geest en waarheid", Joh. 4:21-24. Daar komt het tenslotte op aan. Wij leven nu in die ure. Waar je ook bent, en wie je ook bent. "Wie Hem aanroept in de nood; die vindt Zijn gunst oneindig groot!"

Ik zal nu maar zeggen D.V. tot zaterdag in Kampen. Ik hoop dat de "arena" vol wordt. Zie ons vorige stuk over Kampen. Ik kreeg daar een zeer meelevende reactie op uit het noorden des lands. De hartelijke groeten van

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbesprekingen

Het hart van het christelijk geloof,

door J.C. Ryle

Uitgeverij: J.J. Groen en Zoon - Leiden.

Dit boek is samengesteld en ingeleid door de predikanten A. Baars en K. ten Klooster, resp. Chr. Gereformeerd en Hervormd predikant te Middelharnis. In een *Woord vooraf* zeggen zij, dat het werk van Ryle niet alleen oudere maar zeker ook jongere lezers aanspreekt. Als een van de redenen wordt genoemd dat Ryle met een diepe wijsheid én in grote eenvoud de klassieke leerstukken van het christelijk geloof weet te verwoorden.

Dit boek bevat een selectie uit een van de oudere werken van Ryle, getiteld "Old Paths". De hoofdstukken zijn uit het engels vertaald. De vertalers hebben geprobeerd zo dicht mogelijk bij de tekst van Ryle te blijven.

Het boek begint met een introductie. Daarin vinden we een korte levensbeschrijving van Ryle, die leefde van 1816 tot 1900. Op zijn grafsteen staan twee teksten, nl. "Want uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof", Ef. 2:8 en "Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop beëindigd, ik heb het geloof behouden", 2 Tim. 4:7. Ryle begint met de doodstaat van de mens en de noodzaak van de levendmaking. Hij eindigt met de volharding. De hoofdstukken hebben de volgende titels: 1. Leven of dood?, 2. Onze zonden, 3. Vergeving, 4. Het kruis van Christus, 5. De Heilige Geest, 6. Het

hart, 7. Het geloof en 8. Volharding.

Dat spreekt voor zichzelf. Wat Ryle schrijft zal stellig ook onder ons weerklank vinden. Mogelijk dat deze of gene het hier of daar wat anders gezegd zou hebben. Dat gebeurt wel meer. Vast staat dat Ryle in alle ernst het Woord des Heeren wil vertolken.

De predikanten Baars en Ten Klooster hebben er goed aan gedaan om hun medewerking te verlenen aan de uitgave van dit boek. Het zal stellig zijn weg onder ons vinden.

We willen een enkele opmerking maken. Op blz. 156 van het boek is een tekst aangehaald, nl. Joh. 14:17. Echter niet helemaal volledig en met ook nog een storende drukfout, waardoor de zin van deze tekst niet uitkomt. Er staat in de tekst o.a.: "want zij ziet Hem niet *en kent Hem niet*; maar gij kent Hem". Het gaat om de tegenstelling: *zij kent Hem niet, gij kent Hem wel*.

Het boek telt 172 bladzijden en kost gebonden f 29,95. B.

Ziekenbezoek, een pastorale handreiking, door Ds. J.J. van Eckeveld
Uitgeverij Den Hertog b.v., Houten.

In de *Inleiding* vertelt de schrijver hoe dit boekje tot stand is gekomen. Hij hield op 5 september 1988 op de conferentie voor predikanten van de Gereformeerde Gemeenten een referaat met de titel "Enkele aspecten van het pastoraat onder zieken". Vanuit de aanwezige predikanten werd toen gevraagd het referaat in druk te laten vers-

chijnen, zodat ook andere ambtsdragers dan alleen predikanten van de inhoud kennis zouden kunnen nemen.

De uitgeverij Den Hertog verzocht de inhoud wat uit te breiden en te herschrijven, zodat het geheel geschikt zou worden om in de vorm van een paperback uit te geven.

Met enige schroom heeft Ds. van Eckeveld aan deze verzoeken voldaan. Daaraan is te danken dat we nu dit boekje in druk voor ons hebben en er de aandacht op kunnen vestigen.

We willen ter oriëntatie nog iets uit de *Inleiding* overnemen:

"Het is mijn bedoeling iets te schrijven over de herderlijke zorg bij ziekbedden en bij sterfbedden. Het is niet mijn bedoeling nadrukkelijk te spreken over herderlijke zorg bij psychische ziektebeelden. Het is zeker waar, dat geen enkele ziekte alleen maar lichamenlijk is en dat bij ziekte doorgaans ook psychisch factoren van invloed zijn, ja soms bepalend zijn voor het verloop van de ziekte, toch is er een groep zieken van wie geldt, dat zij in psychisch opzicht ziek zijn en daarom een uitgesproken psychiatrische behandeling nodig hebben. Deze laatste groep vraagt een aparte pastorale benadering, dat het ons veel te ver zou voeren daar in dit bestek op in te gaan. We beperken ons dus tot die zieken, bij wie het accent valt op het lichamenlijke".

We hopen dat dit boekje in veler handen komt en dat het velen tot zegen is. Aan het einde schrijft Ds. van Eckeveld: "Wie is tot deze dingen bekwaam? Als wij als zielszorgers ergens onze onbekwaamheid steeds weer gevoelen, dan is het ook wel op onz ziekenbezoeken. Echter, de Heere, Die tot de arbeid roept, is getrouw. De Heere heeft het ambt niet op heilige engelenschouders gelegd, maar op zwakke mensenschouders, maar Hij doet ook ervaren dat Zijn kracht in zwakheid wordt volbracht!"

Het boekje telt 96 bladzijden en kost f 14,90. B.

Ark boeken-VVHS/BKV, Donauweg 4, 1043 AJ Amsterdam.

We ontvingen de volgende uitgaven:

1. Voor alle dagen van het jaar.

Het boek dient zich aan als Bijbel voor kinderen. Dat is natuurlijk niet juist. Er is geen aparte bijbel voor kinderen. Ons doopsformulier zegt het duidelijk dat wij allen in zonden ontvangen en geboren zijn en niet in het rijk Gods kunnen komen tenzij we van nieuws

geboren worden. Dat komt in dit dagboek niet tot zijn recht. De vertellingen zijn wel mooi, maar oppervlakkig. De tekeningen zijn prachtig en de uitgave ziet er voortreffelijk uit, maar we missen in het boek de aansluiting met het Woord des Heeren, dat er van spreekt dat we in zonden ontvangen en in ongerechtigheid geboren zijn. Kinderen hebben er recht op dat te horen en wij allen hebben de roeping dat aan kinderen die ons toebetrouwd zijn op het hart te binden. Het boek telt 378 bladzijden en kost gebonden f 34,75.

2. Allemaal in de ark van Noach

Dit is een kartonboek van 10 pagina's, formaat 32 x 28 cm. Er zijn 25 mogelijkheden voor kinderen om aan de ark te sleutelen. De tekeningen zien er erg modern uit. De tekst is van "de man van het poppentheater, Aad Peters". De tekst wekt kritiek op, b.v.: "God was trots op de dingen die Noach deed. Daarom dacht God: Ik red Noach....".

Deze grondslag deugt niet.

Het kartonboek kost f 14,95.

3. Ik dank U wel

Dit boekje verscheen in de serie: Praten met God. Dat klinkt al oneerbiedig. Er zijn nog twee deeltjes: Ik ben blij, en: Ik ben Uw kind. De versjes en gebedjes

zijn in eenvoudige kindertaal voor peuters en kleuters van 2 tot 5 jaar. De boekjes tellen 24 pagina's en zijn gebonden uitgevoerd. Marijke Bley is de schrijfster. Onze indruk is dat we zo onze kleine kinderen niet moeten onderwijzen. De ernst wordt gemist. Het uitgangspunt is verkeerd. Dat blijkt al heel duidelijk uit de titel van een der boekjes: Ik ben Uw kind. De boekjes kosten per deeltje f 4,95.

We zouden nog een algemene opmerking willen maken, nl. deze: De kerk, de ouders en andere opvoeders en de jeugdigen zelf zijn niet gebaat met oppervlakkige lectuur, maar wel met uitgaven die de taal van de Heilige Schrift vertolken. In dit opzicht dragen uitgevers grote verantwoordelijkheid.

B.

Bestel nu onze nieuwe uitgaven

Inmiddels is de tweede druk verschenen van onze nieuwe uitgaven

* "Op reis naar de eeuwigheid" door ds. E. Venema (overdenkingen rond Christenreize van John Bunyan), 141 pag., 21 illustraties. Prijs slechts f 15,00.

* "Om het zuivere Woord" door J. de Koning (geschiedenis Bijbel in de Statenvertaling en werk GBS), 36 pag., 33 illustraties. Prijs f 4,75.

Heeft u deze uitgaven al in huis? Ook bijzonder geschikt om aan familie, vrienden of kennissen te geven.

Bij bestellingen vanaf f 15,00 behoeft u geen portokosten te betalen.

Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan onderstaand adres of kantoor GBS bellen.

Het nummer is 03451 - 10155 of 14744.

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18, 3300 WB DORDRECHT

Koor en samenzangavond

Organisatie: Comité Rotterdam van de stichting "Reformatische Hulpactie Woord en Daad"

Datum: D.V. zaterdag 21 september

Plaats: Grote- of Sint Laurenskerk

Medewerkenden:

- Mannenkoor "Tehillim" o.l.v. Dick van Luttikhuisen
- Gemengd koor "Vox Humana" o.l.v. Dick van Luttikhuisen
- Jeugdkoor "Hosanna" o.l.v. Jaap Nieuwenhuis
- Begeleiding koren: Tinus Korevaar
- Hoofdorgel: John Propitius

Opening, meditatie en sluiting: Ds. C. Sonneveld, Ger. Gem. predikant te Krimpen aan de IJssel

Aanvang: 19.30 uur, kerkdeuren open: 19.00 uur

Toegang vrij

Iedereen is van harte welkom

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning...

U vindt het allemaal op "De Verrassing".

Bel ons nu en reserveer een bungalow of caravan, voor uw vakantie in eigen sfeer.

Inlichtingen: 02220-18391

vakantiecentrum
De Verrassing
Oosterend, Texel

NOODKREET UIT CHINA

Door hongersnood noodsituatie onder

de Lisu-volksstam in ZUIDWEST-CHINA

Onder hen zijn veel Lisu-christenen. 79.000 mensen lijden honger. 6000 kinderen en baby's zijn aan de rand van de hongerdood.

Er is een dringend verzoek van onze contactpersoon de Chinese christenarts dokter Zhang om direct melkpoeder en babyvoeding te sturen.

HELPT U ALSTUBLIEFT MET UW GIFTEN VOOR VOEDING

De hongersnood is onder de Lisu-mensen waar wij door uw steun, al 15.000 Lisu-Bijbels konden laten verspreiden.

Zij vroegen alleen om geestelijk voedsel uit Gods Woord, maar... een stervend lichaam kan straks niet meer lezen.

Nu is ook voedsel dringend en onmiddellijk nodig. We zien uit naar uw hulp. Met vermelding:

Voedsel - Lisu - hongersnood

Postgiro 31 555 32
Stichting „BONISA-zending“

Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse of op rek.nr. 3365 54 613 van Rabobank te Lisse t.n.v. St. Bonisa-zending, gicdnr. van Rabobank 163525.

Lezingen en informatie met of zonder bijb. voor lezingen en scholen kunt u aanvragen bij de heer F. Schutten tel. 02521-14743, Dunastraat 5 8300 WL. E-mail: boorg@nli.secr.nl Lisse 02521-13291

IS ER PLAATS AAN UW TAFEL VOOR DIT KIND?

Door uw steun ontvangen zij voedsel, kleding, onderwijs en komen zij in aanraking met het Evangelie.

Geef voor hun toekomst! Informatie wordt op aanvraag toegezonden.

Stichting Reformatische Hulpactie Woord en Daad
Postbus 560, 4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830-24288

HELP DEZE KINDEREN MET 'N FINANCIËLE ADOPTIE VAN

40,- PER MAAND

UW HUISVRIEND ZULLEN WIJ MISSCHIEN NOOIT WORDEN....

**!...MAAR EEN
GOEDE KENNIS
KAN ÓÓK VEEL TE
VERTELLEN HEBBEN!**

Maak eens kennis met het Reformatisch Dagblad. Een christelijke krant die u breed informeert over gebeurtenissen in kerk en maatschappij. Geïnteresseerd? Vul dan de bon in en kruis aan dat u het RD VEERTIEN DAGEN GRATIS wilt ontvangen.

Omdat het Reformatisch Dagblad 20 jaar bestaat, hebben wij voor niet-abonnees een

feestelijke aanbieding. Wanneer u besluit om t/m 31 december 1992 een abonnement te nemen, kunt u meedoen met onze jubileumprijsvraag. **Ieder** die zich als abonnee opgeeft en de goede oplossing van de prijsvraag instuurt, ontvangt een elektrisch gourmetstel... (Dit aanbod geldt alleen voor lezers die de laatste zes maanden geen abonnee zijn geweest).

Wat gebeurde er in 1971, het jaar waarin het RD op de markt verscheen?

1^e vraag

President Chroetsjov overleed. Hij was president van:

- A. Amerika
- B. Sovjet-Unie
- C. China

2^e vraag

Mr. J. Luns werd benoemd tot secretaris-generaal van:

- A. NAVO
- B. EEG
- C. Comecon

3^e vraag

Winni Mandela werd veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf vanwege verboden activiteiten voor:

- A. PLO
- B. Frelimo
- C. A.I.C

Omcirkel het goede antwoord.

Ja, stuurt u mij het RD

Naam: dhr./mevr.:

Adres: nr:

Postcode: Plaats:

Tel.: Handtekening:

ik wil de krant 14 dagen gratis ontvangen

ik neem een abonnement tot en met 31 december 1992 en doe mee met de prijsvraag. (De prijs van een jaarabonnement is f 304,60 incl. 2 weken gratis.)

**Bon in open envelop zonder
postzegel zenden aan:**

Reformatisch Dagblad afd. abonneeservice,
Antwoordnummer 92 7300 VB Apeldoorn *BP*

DIT MOET U DOEN

1. Als u het RD eerst 14 dagen gratis wilt ontvangen, vult u dat in op de bon. U krijgt van ons dan een formulier voor de jubileumprijsvraag toegestuurd, dat u kunt gebruiken als u besluit om een abonnement te nemen.

2. Als u nú besluit om een abonnement te nemen, vult u dat in op de bon. U kunt dan meteen meedoen met de prijsvraag en uw antwoorden op de bon voor de jubileumprijsvraag invullen. U stuurt beide bonnen in. U krijgt het gourmetstel dan z.s.m. thuisgestuurd.

**Tefal elektrisch
grill-gourmetstel**